

Lawbooks

Grondslagen van Recht | Arresten
2020 – 2021

VOORWOORD

Beste student(e),

Voor je ligt de samenvatting van de voorgeschreven jurisprudentie van het vak Grondslagen van Recht. De voorgeschreven jurisprudentie bestaat uit veertien baanbrekende arresten van de afgelopen 110 jaar. Aangezien je van deze arresten alleen de strekking (rechtsregel) dient te kennen hebben wij de arresten voor dit vak beknopt samengevat.

Bij andere vakken (Inleiding Strafrecht, Inleiding Privaatrecht I etc.) zijn de arresten uiteraard vele malen uitgebreider samengevat en bevatten ze ook de relevante rechtsoverwegingen die je moet markeren. Lawbooks raad je aan om tijdig te beginnen met het lezen van deze arresten omdat de kans groot is dat je op het tentamen van Grondslagen hier een aantal vragen over gaat krijgen.

Lawbooks wenst je veel succes tijdens het lezen en een prettig cursusverloop.

Met vriendelijke groet,

Team Lawbooks

PSST... HOU JE VAN KORTING?

Sluit dan een abonnement af op Lawbooks! Je krijgt alle samenvattingen en oefenpakketten die je dit jaar nodig hebt het hele jaar door gratis thuisgestuurd. Kijk voor meer informatie op onze [website](#). Eerst rustig kennismaken met Lawbooks? Koop dan nu het kennismakingspakket voor slechts €19! Goedkoper gaat het dit blok niet worden.

INHOUDSOPGAVE

ZUTPHENSE JUFFROUW	BLZ. 5
LINDENBAUM/COHEN	BLZ. 5
ELEKTRICITEIT	BLZ. 6
KELDERLUIK	BLZ. 7
HBU/SALADIN	BLZ. 7
MARING/ASSURADEUREN	BLZ. 8
HAVILTEX	BLZ. 8
CATOOCHI	BLZ. 9
ONWAARDIGE DEELGENOOT	BLZ. 9
MENSENROOF	BLZ. 10
K.-.H. W. t. DUITSLAND	BLZ. 10
JETBLAST	BLZ. 11
RUNESCAPE	BLZ. 11
IS-KINDEREN	BLZ. 12

BLIJF ALTIJD OP DE HOOGTE!

Word lid van de WhatsApp-groep van jouw jaarlaag en word meteen op de hoogte gehouden van de nieuwste releases, acties en kortingen van Lawbooks. Scan de QR-code hiernaast met je telefoon om lid te worden.

@lawbooks.nl

@lawbookssamenvattingen

ONTDEK DE VOORDELEN VAN LAWBOOKS.

De meest volledige samenvattingen

Je krijgt niet alleen de literatuur, maar ook arrestanalyses, tips & tricks van ouderejaars, handige stappenplannen en de antwoorden van de werkgroepvragen.

We hebben ook oefenpakketten

Wil je vlak voor het tentamen je kennis testen? Wij zijn het enige bedrijf dat ook oefenpakketten verkoopt met handige oefenvragen, uiteraard voorzien van het antwoord.

Exact toegespitst op de stof

Onze samenvattingen worden exact toegespitst op de stof die je voor het tentamen moet kennen. Je leest geen letter te veel of te weinig.

Geschreven door de beste juristen

De samenvattingen worden geschreven door de beste afgestudeerde juristen en meesters in het recht. Hierdoor weet je zeker dat je de beste kwaliteit krijgt.

De verantwoorde keuze

Onze producten worden uitsluitend gedrukt op papier dat goedgekeurd is door het FSC. Lawbooks is een slimme én verantwoorde keuze.

10%
KORTING

KORTINGSCOUPON

Ga je voor het eerst samenvattingen bij Lawbooks bestellen? Gebruik bij het afrekenen de code **UTRECHT10** en krijg direct 10% korting op je eerste bestelling.

ZUTPHENSE JUFROUW

Vindplaats

HR 10 juni 1910, W 9038 (Zutphense juffrouw).

Onderwerp

Onrechtmatige daad, artikel 6:162 BW.

Strekking

In het onderhavige geval was er een leiding gesprongen in een pakhuis waar leer opgeslagen werd. Boven het pakhuis zat een appartement en in dat appartement bevond zich de hoofdkraan. Als die kraan tijdig dichtgedraaid kon worden zou een gedeelte van het leer kunnen worden gered. De eigenaar van het leer/huurder van het pakhuis verzocht aan de mevrouw die in het appartement boven het pakhuis woonde of hij even snel in haar appartement mocht om de kraan dicht te draaien. De mevrouw weigerde echter iedere vorm van medewerking waardoor het leer ernstig beschadigd raakte. De vraag die centraal stond was: is er sprake van een onrechtmatige daad? De Hoge Raad heeft die vraag ontkennend beantwoord. Zoals je wellicht ook in de samenvatting van Grondslagen van Recht (DEEL B) hebt gelezen moet er aan vijf voorwaarden worden voldaan om te kunnen spreken van een onrechtmatige daad in de zin van artikel 6:162 BW. De eerste voorwaarde is dat het moet gaan om een onrechtmatige gedraging (of nalaten). Een gedraging kan tegenwoordig op drie gronden onrechtmatig zijn:

1. Doordat er een inbreuk wordt gemaakt op een subjectief recht;
2. Doordat de gedraging (of het nalaten) in strijd is met een wettelijke plicht; of
3. Doordat de gedraging in strijd is met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt.

Ten tijde van dit arrest (1911) kende ons systeem de gedraging onder nummer 3 niet. Voorts maakte de vrouw ook géén inbreuk op een subjectief recht of op een wettelijke plicht. Kortom, er was geen grond om de vrouw aansprakelijk te houden op grond van de onrechtmatige daad. De Hoge Raad was zeer terughoudend en ging uit van een zogenaamde onwetmatige daad. De vrouw hoefde dus geen schadevergoeding te betalen aan de eigenaar van het leer.

LINDENBAUM/COHEN

Vindplaats

HR 13 januari 1919. NJ 1919, p. 161 (Lindenbaum/Cohen).

Onderwerp

Onrechtmatige daad, artikel 6:162 BW.

Strekking

Lindenbaum en Cohen hadden ieder een drukkerij in Amsterdam. Cohen had een bediende van Lindenbaum omgekocht, zodat deze informatie aan hem gaf over offertes en dergelijke. Lindenbaum kwam achter deze bedrijfsspionage. Hij eiste vervolgens schadevergoeding van Cohen op grond van onrechtmatige daad. Het probleem was nu hetzelfde als bij het arrest hierboven: er was geen grond waarop Cohen aansprakelijk kon worden gehouden: zijn gedraging was niet in strijd met de wet en hij maakte ook geen inbreuk op een subjectief recht. Ging Cohen net als de Zutphense Juffrouw vrijuit? Het antwoord is nee! De Hoge Raad formuleerde voor het eerst dat er ook sprake kan zijn van een onrechtmatige daad indien de gedraging in strijd is met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. De Hoge Raad verliet dus de strenge formulering die hij nog aanhield in het arrest van de Zutphense Juffrouw. Later is deze derde grond toegevoegd aan artikel 6:162 BW. We zouden dus kunnen zeggen dat de strekking van dit arrest is gecodificeerd. Het arrest is ook daarom min of meer overbodig geworden aangezien de rechtsregel van de Hoge Raad nu letterlijk in de wet staat, maar we kijken er nog graag op terug omdat de Hoge Raad in dit arrest echt 'om' ging en van koers veranderde.

ELEKTRICITEIT**Vindplaats**

HR 23 mei 1921, NJ 1921/564 (Elektriciteit).

Onderwerp

Diefstal, artikel 310 Sr.

Strekking

In deze zaak wilde een tandarts besparen op zijn elektriciteitskosten. Hij besloot dus om met een breinaald de elektriciteitsmeter stil te zetten. Uiteindelijk werd de tandarts gepakt en moest hij voor de rechter verschijnen. Hij werd verdacht van diefstal van elektriciteit maar de tandarts meende dat hij geen diefstal had gepleegd. Artikel 310 Sr (diefstal) spreekt immers van een goed. De rechtsvraag die in dit arrest centraal stond: kan elektriciteit aangemerkt worden als een 'goed'? Elektriciteit is immers geen stoffelijk object, zoals een appel of een fiets. Je kunt moeilijk een hoopje elektriciteit in je binnenzak stoppen en ermee weghollen. Toch kwam de Hoge Raad tot de conclusie dat elektriciteit aangemerkt kon worden als een goed in de zin van artikel 310 Sr. Elektriciteit had immers een economische waarde en op grond van haar eigenschappen, aldus de Hoge Raad, kon elektriciteit aangemerkt worden als een goed. De tandarts was dus in het onderhavige geval strafbaar. Sinds dit arrest weten we dat met goed niet per definitie een stoffelijk object wordt bedoeld.

KELDERLUIK

Vindplaats

HR 5 november 1966, NJ 1966/136 (Kelderluik).

Onderwerp

Onrechtmatige daad, artikel 6:162 BW.

Strekking

Dit arrest is van groot belang voor de juridische beoordeling van gevaarzetting in verband met onrechtmatige daad. In dit arrest geeft de Hoge Raad factoren voor de beoordeling of iemand maatregelen moet nemen om te voorkomen dat een bepaalde potentieel gevaarlijke situatie tot letsel leidt bij een ander. In deze zaak liet een medewerker van Coca-Cola bij het afleveren van frisdrank in een Amsterdamse kroeg het kelderluik (een luik in de vloer die naar de kelder leidt) openstaan. Een kroeggast had dit niet door en viel in de kelder waardoor hij ernstig gewond raakte. De vraag was of (de medewerker van) Coca-Cola aangesproken kon worden op grond van de onrechtmatige daad. De gedraging van de medewerker viel onder de derde grond (gedraging in strijd met hetgeen in het maatschappelijk verkeer betaamt).

Tip van Lawbooks: Zie het stappenplan over de onrechtmatige daad in DEEL B van de samenvatting van Grondslagen van Recht. Dit arrest hoort bij punt 1, onder c en dan onder i. Met de factoren die de Hoge Raad in dit arrest geeft kun je beoordelen of er sprake is van gevaarzetting of niet. Zo kun je beoordelen of er aan het eerste vereiste van de onrechtmatige daad is voldaan.

HBU/SALADIN

Vindplaats

HR 19 mei 1967, NJ 1967/261 (HBU/Saladin).

Onderwerp

Redelijkheid en billijkheid, artikel 6:248 lid 2 BW.

Strekking

De redelijkheid en de billijkheid kunnen datgene dat uit de wet voortvloeit aanvullen, maar zij kunnen ook inbreuk maken op de afspraken die op grond van de overeenkomst tussen de partijen zou gelden (art. 6:248 lid 2 BW). Het feit dat de redelijkheid en billijkheid een dubbele werking zou hebben, was vroeger een omstreden kwestie. Het werd pas door de Hoge Raad erkend in 1967, in dit bekende arrest. Later is dit 'idee' in de wet opgenomen.

MARING/ASSURADEUREN

Vindplaats

HR 3 maart 1972, NJ 1972/339 (Maring/Assuradeuren).

Onderwerp

Gewoonterecht.

Strekking

De strekking van dit arrest lijkt tot op zekere hoogte op de strekking van het Saladin/HBU-arrest hierboven. In dit arrest heeft de Hoge Raad bepaald dat het gewoonterecht niet alleen een aanvullende werking kan hebben, maar ook een beperkende werking, in die zin dat het gewoonterecht het geschreven recht terzijde kan stellen. In het onderhavige geval ging het om een afgebrande boerderij die was verzekerd. De vraag was tegen welk bedrag de boerderij was verzekerd: tegen de herbouwwaarde of tegen de daadwerkelijke waarde van de boerderij (die lager was dan de herbouwwaarde). Artikel 288 en 289 Wetboek van Koophandel (die inmiddels ook zijn vervallen) gingen uit van de daadwerkelijke waarde. Dat was volgens de Hoge Raad in strijd met het gewoonterecht, aangezien het gebruikelijk was om gebouwen te verzekeren tegen de herbouwwaarde.

HAVILTEX

Vindplaats

HR 13 maart 1981, NJ 1981/635 (Haviltex).

Onderwerp

Uitleg van overeenkomsten.

Strekking

Het Haviltex-arrest is mogelijk een van de bekendste arresten in Nederland. In het arrest Haviltex wordt een formule gegeven waarmee (bedingen in) overeenkomsten kunnen worden uitgelegd in het geval er onduidelijkheid ontstaat over (de betekenis van het desbetreffende beding in) de overeenkomst. De Hoge Raad heeft bepaald dat we niet alleen moeten kijken naar de grammaticale betekenis van het beding: *“De vraag hoe in een schriftelijk contract de verhouding van partijen is geregeld en of dit contract een leemte laat die moet worden aangevuld, kan niet worden beantwoord op grond van alleen maar een zuiver taalkundige uitleg van de bepalingen van dat contract. Voor de beantwoording van die vraag komt het immers aan op de zin die partijen in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs aan deze bepalingen mochten toekennen en op hetgeen zij te dien aanzien redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten. Daarbij kan mede van belang zijn tot welke maatschappelijke kringen partijen behoren en welke rechtskennis van zodanige partijen kan worden verwacht.”*

CATOOCHI

Vindplaats

HR 7 september 1990, NJ 1991/266 (Catoochi).

Onderwerp

Openbare orde, artikel 3:40 BW.

Strekking

Dit arrest laat zien dat er verschil kan bestaan tussen 'the law in the books', die de gedraging in casu strafbaar stelt, en de realiteit ('law in the action') waarbij men de gedraging niet (meer) strafwaardig vindt. In deze zaak, die zich afspeelt op Aruba, verkoopt Ruiz bedrijfsmatig nummers in een loterij, Catoochi genaamd. Gomez had drie loten gekocht en een prijs gewonnen. Ruiz weigert de prijs echter uit te betalen, omdat loterijen op grond van de wet verboden zijn in Aruba. Gomez legt vervolgens conservatoir beslag op Ruiz. Volgens Ruiz is dat helemaal niet mogelijk. Wie heeft er nu gelijk: Gomez of Ruiz? De Hoge Raad stelt Gomez in het gelijk. Ondanks het feit dat loterijen technisch gezien verboden zijn, kan Gomez alsnog aanspraak maken op zijn gewonnen geld omdat loterijen gedoogd worden door de overheid. Het is illegaal, maar er wordt niet gehandhaafd. Het zou dus raar zijn om Gomez zijn prijs te onthouden.

ONWAARDIGE DEELGENOOT

Vindplaats

HR 7 december 1990, NJ 1991/593 (Onwaardige deelgenoot).

Onderwerp

Redelijkheid en billijkheid.

Strekking

Een butler trouwt met een oude rijke vrouw in gemeenschap van goederen. Een paar dagen na de bruiloft wordt de vrouw door de butler vermoord. Op grond van de regels van het Burgerlijk Wetboek zou de butler in beginsel aanspraak kunnen maken op zijn deel in de gemeenschap. We voelen echter allemaal aan: de redelijkheid en billijkheid verzetten zich hiertegen. We kunnen niet pikken dat een moordenaar er met het geld, door zijn walgelijke en gehaaide misdrijf, vandoor gaat. De redelijkheid en billijkheid zijn open normen die op verschillende manieren kunnen worden ingevuld. In dit geval is de invulling echter evident: de man mag geen cent krijgen!

Tip van Lawbooks: Zie voor meer informatie dit arrest in de samenvatting van Grondslagen van Recht (DEEL A).

MENSENROOF

Vindplaats

HR 20 november 2001, NJ 2003/632 (Mensenroof).

Onderwerp

Mensenroof, artikel 278 Sr. Grammaticale interpretatie.

Strekking

In deze zaak rekt de Hoge Raad de betekenis van artikel 278 Sr op. Dat artikel luidt als volgt: *‘Hij die iemand over de grenzen van het Rijk in Europa voert, met het oogmerk om hem wederrechtelijk onder de macht van een ander te brengen of om hem in hulpeloze toestand te verplaatsen, wordt, als schuldig aan mensenroof, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie’*. De grote hamvraag in dit geval was: ziet dit artikel nou alleen op ‘export’ naar het buitenland vanuit Nederland of ziet het ook op ‘import’? De Hoge Raad zei dat in artikel 278 Sr weliswaar staat dat mensenroof iemand over de grenzen van Nederland naar het buitenland brengen is, maar er staat niet dat in omgekeerde richting over de grens geen mensenroof is. De Hoge Raad deed dus beroep op de letterlijke betekenis van de woorden van artikel 278 Sr. Dit noemt men de ‘grammaticale methode’ om artikelen te interpreteren.

Tip van Lawbooks: Zie voor meer over dit arrest de samenvatting van Grondslagen van Recht (DEEL B).

K.-H. W. t. DUITSLAND

Vindplaats

EHRM 22 maart 2001, EHRC 2001/31 (K.-H. W. t. Duitsland).

Onderwerp

Legaliteitsbeginsel, artikel 7 EVRM.

Strekking

De verdachte was ten tijde van het socialistische regime in de Duitse Democratische Republiek (hierna: DDR) een grenswachter en hij heeft zijn wapen gebruikt op een burger die de DDR wilde ontvluchten (iets wat toen strafbaar was). Uiteindelijk werd de verdachte hiervoor gestraft maar hij ging in beroep. Volgens de verdachte was de bestraffing in strijd met het legaliteitsbeginsel, omdat hij destijds geen wet heeft overtreden. We voelen natuurlijk allemaal aan hetgeen de verdachte toen heeft gedaan eigenlijk niet kan. Aan de hand van interpretatie van DDR-wetgeving acht het Hof bestraffing van de verdachte c.q. grenswachter dan ook legitiem. Bij die interpretatie valt het niet terug op de uitleg die een rechter in de voormalige DDR zou hebben

gehanteerd, maar op de uitleg die past in een democratische samenleving die de eisen van de *rule of law* respecteert.

JETBLAST

Vindplaats

HR 28 mei 2004, NJ 2005/105 (Jetblast).

Onderwerp

Onrechtmatige daad, artikel 6:162 BW.

Strekking

Wellicht ben je er ooit geweest of heb je het een keer op tv of op internet gezien: de landingsbaan van het Prinses Juliana-vliegveld op Sint Maarten. De landingsbaan ligt zó dichtbij het strand, dat toegankelijk is voor toeristen, dat je door het vliegtuig kan worden weggeblazen. Dat is er ook precies wat er gebeurde in het Jetblast-arrest: een vrouw stond te kijken bij het hek naar landende en opstijgende vliegtuigen toen ze meters de lucht in werd geblazen door een 'jetblast'. Ze stelde het vliegveld aansprakelijk op grond van de onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW) maar het vliegveld zei dat ze maar op de bordjes had moeten letten. Waren de waarschuwborden in het onderhavige geval voldoende? De relevante rechtsregel tref je aan in r.o. 3.4.3: *"Voor het antwoord op de vraag of een waarschuwing kan worden beschouwd als een afdoende maatregel met het oog op bescherming tegen een bepaald gevaar, is van doorslaggevende betekenis of te verwachten valt dat deze waarschuwing zal leiden tot een handelen of nalaten waardoor dit gevaar wordt vermeden."* Uit het arrest blijkt ook dat personen aansprakelijk kunnen zijn voor schade die ontstaat vanuit hun perceel.

Tip van Lawbooks: Dit arrest is een aanvulling op criteria uit het Kelderluik-arrest. Zie ook het stappenplan over de onrechtmatige daad in DEEL B van de samenvatting van Grondslagen van Recht. Dit arrest hoort, net als Kelderluik, bij punt 1, onder c en dan onder i.

RUNESCAPE

Vindplaats

HR 31 januari 2012, NJ 2012/536 (Runescape).

Onderwerp

Diefstal, artikel 310 Sr.

Strekking

Misschien kan een enkeling het nog herinneren: de game 'Runescape' die vooral aan het begin van het vorige millennium razend populair was. Zo populair dat jongeren er

zelfs geld mee gingen verdienen door te handelen in de *collectibles* (maskers, wapens etc.) uit het spel. Je kunt er natuurlijk ook in doorschieten en dat was ook precies wat er in dit arrest aan de hand was. Het slachtoffer was in het spel in het bezit van een zeldzaam masker en een amulet. Zijn klasgenootjes konden dat minder goed pikken en ze dreigden het slachtoffer te vermoorden als hij zijn masker en amulet niet aan hen zou geven. Let wel: de verdachten wilden het slachtoffer in het echte leven vermoorden en niet in het spel. Het slachtoffer werd zo gedwongen om in het bijzijn van de verdachten in te loggen op zijn account en het befaamde maskertje en amulet in het spel te overhandigen aan de avatar (het online poppetje) van een van de verdachten. Het slachtoffertje gaat uiteraard naar de politie en doet aangifte en de zaak komt terecht bij de Hoge Raad. De vraag was: is er sprake van diefstal in de zin van artikel 310 Sr? Deze zaak vertoont sterke gelijkenissen met het Elektriciteit-arrest, want het draaide nu wederom om de uitleg van het begrip 'goed': kon een online maskertje gezien worden als een 'goed' in de zin van artikel 310 Sr en was het derhalve vatbaar voor diefstal? De Hoge Raad beantwoordt deze vraag bevestigend. Indien iets voor de betrokkene reële waarde heeft, kan het aangemerkt worden als een goed in de zin van artikel 310 Sr en is het vatbaar voor diefstal. Virtuele goederen vallen dus ook onder de reikwijdte van artikel 310 Sr. Moraal van het verhaal: schiet niet te ver door in online gamen.

IS-KINDEREN

Vindplaats

HR 26 juni 2020, ECLI:NL:HR:2020:1148 (IS-kinderen).

Onderwerp

Art. 1 EVRM, art. 2 IVBPR.

Strekking

Het gaat in deze zaak om de vraag of de Nederlandse Staat verplicht is de vrouwen en de kinderen vanuit (opvang)kampen in Noord-Syrië naar Nederland te halen, dan wel om zich daarvoor zoveel mogelijk in te spannen. De vrouwen zijn vanuit Nederland afgereisd naar het gebied waar de 'Islamitische Staat' de feitelijke macht had. De vrouwen en kinderen verblijven in opvangkampen, maar omdat de omstandigheden daar niet al te best zijn, eisen de vrouwen en kinderen dat de Nederlandse staat inspanningen verricht om ze terug te halen. De Nederlandse staat weigert dit te doen omdat ze daarmee de veiligheid van Nederland op het spel kan zetten (je weet immers niet wie met de vrouwen en kinderen meereist). Daarnaast kan het de internationale betrekkingen negatief beïnvloeden.

Omdat er fundamentele belangen van de vrouwen en de kinderen in het geding zijn, moet de rechter beoordelen of de Staat ondanks de zwaarwegende belangen van de vrouwen en de kinderen in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen hen niet te repatriëren en zich daarvoor ook niet in te spannen. De zaak schopt het tot de Hoge

Raad maar de Hoge Raad laat het oordeel van het (lagere) gerechtshof in stand. Dat betekent dat het verzoek van de vrouwen en kinderen wordt afgewezen.

Tip van Lawbooks: Dit arrest is illustratief voor de belangenafwegingen die de rechter soms moet maken. Hier staan verschillende zwaarwegende belangen tegenover elkaar en de rechter geeft uiteindelijk de voorkeur aan de belangen die aangedragen worden door de Staat. Niet iedereen is het hier mee eens natuurlijk. Je zou dus concluderen, in navolging van filosoof H.L.A. Hart, dat het recht in moeilijke gevallen onbepaald is. Je kunt ook het standpunt van Dworkin aannemen en betogen dat gezien de ethische beginselen die op het spel staan de uitkomst van deze zaak evident is.

DE MEEST VERKOCHTE SAMENVATTING VAN UTRECHT.

We verkopen
jaarlijks **15.000**
samenvattingen
in Utrecht.

Al 8 jaar een begrip.
Alle studenten kiezen voor Lawbooks.

Lawbooks. Je beste studievriend.

Op zoek naar kwaliteitssamenvattingen zodat je goed voorbereid het tentamen in kunt gaan? Lawbooks is al 8 jaar de keuze van alle rechtenstudenten in Utrecht. Wij hebben duizenden studenten geholpen bij het halen van de tentamens én hun bachelor. Kijk voor meer informatie op www.lawbooks.nl/utrecht